

Monumentnummer*: 526844

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 29 maart 2004
Kadaster deel/nr: 82893/66

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*		
Koudekerk aan den Rijn		Alphen aan den Rijn		Zuid-Holland		
Straat*	Nr*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Dorpsstraat	15		2396 HA	Koudekerk aan den Rijn		
Dorpsstraat	13		2396 HA	Koudekerk aan den Rijn		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kad. object*	Appartement	Grondperceel		
Koudekerk aan den Rijn	A			1739		

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

De KERK van de Gereformeerde gemeente Koudekerk aan den Rijn/Hazerswoude-Dorp is in de jaren 1911-1912 gebouwd in de trant van de Neo-Renaissance naar ontwerp van de Alphense architect J. Hengeveld. Directe aanleiding tot de bouw was het afbranden van de oude kerk op 7 maart 1911, die in 1887 was opgericht tijdens de Doleantie als 'afgescheiden' kerk van de Hervormde Gemeente. Door het toegenomen aantal lidmaten, mede veroorzaakt door de samenvoeging van de Nederduits Gereformeerden (dolerenden) en de Christelijk Gereformeerden tot de Gereformeerde kerken in Nederland in 1892, was er bovendien behoefte ontstaan aan een grotere kerkruimte. Voor de nieuwe kerk vond op 7 juni 1911 de aanbesteding plaats voor het schildererk aan Nicolaas Francken uit Koudekerk aan den Rijn en voor het timmerwerk aan G. Bergshoek uit Alphen aan den Rijn. Op 31 augustus 1911 vond de eerste steenlegging plaats door ds. R.W. Huizing, voormalig predikant van de Gereformeerde kerk te Koudekerk. Op 18 januari 1912 is de kerk in gebruik genomen en functioneert (anno 1997) nog steeds als zodanig. Het interieur van de kerk bevindt zich grotendeels in oorspronkelijke staat, waarbij tijdens een recente restauratie de oorspronkelijke kleurstelling zoveel mogelijk is gehandhaafd. Voor de bescherming zijn ondermeer de volgende interieuronderdelen van belang: de kansel, het orgelfront, de (overhuifde) banken, de lambrizing en het doopvont. Het orgel is in de jaren 1930 aangebracht. De glazen van de kerkraden zijn vervangen door eenvoudig gekleurd glas-in-lood, nadat ze tijdens een bombardement op 10 mei 1940 er zijn

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

uitgeblazen. Door zijn vrije ligging, op enige meters afstand van de rooilijn, is de kerk, die met de voorgevel naar de Dorpsstraat is gericht, beeldbepalend gesitueerd.

N.B. De recente uitbouw achter de consistorie is voor bescherming van ondergeschikt belang.

Omschrijving

Niet-georiënteerde éénbeukige zaalkerk onder een zadeldak met gesmoorde kruispannen met aan de straatzijde een uitgebouwde fronttoren waarin zich de hoofdentree bevindt. De toren heeft een vierkant grondvlak en wordt aan weerszijden geflankeerd door twee kleine rechthoekige aanbouwen onder (halve) schilddaken. Het in zes traveeën verdeelde kerkschip is geleed door lisenen en heeft ter hoogte van de tweede travee (noordzijde) aan weerszijden een entreeportaal onder een afgeplat schilddak. De naaldspits en schilddaken zijn gedekt met leien in maasdekking. De kerk is opgetrokken van hardgraauwe baksteen (kruisverband met knipvoeg) met rondom een wit gepleisterde hoge plint en een houten geprofileerde gootlijst. De enkele en gekoppelde rondbogen boven de vensters en deuren, evenals de roosvensters zijn van rode baksteen en verlevendigd met wit gepleisterde aanzet- en sluitstenen, deels in de vorm van diamantkoppen. Wit geschilderd pleisterwerk is tevens decoratief toegepast voor spekbanden, water- en cordonlijsten, afzaten en de geprofileerde gevelafdekkingen. De kopgevel van de kerk heeft aan de voorzijde (zuid) door wit gepleisterde toppinakels bekroonde hoeklisenen, die aansluiten op een geprofileerde gevelafdekking met daaronder een gemetseld klimmend fries. De toren is geleed in drie bouwlagen en wordt bekroond door een op een klokkenstoel geplaatste ingesnoerde naaldspits. Op de begane grond heeft de hoofdentree een dubbele houten deur uit de jaren 1920 met rondboogvormig bovenlicht. Op de verdieping bevindt zich een dubbel rondboogvormig venster met daarboven een roosvenster. De zijgevels hebben op de beide verdiepingen kleinere, rondboogvensters. Het torenmuurwerk wordt beëindigd door een rondboogfries met daarboven een op consoles rustend hoofdgestel. Hierboven een rijk uitgevoerde houten klokkenverdieping met aan elke zijde twee rondboogvormige galmgaten met daartussen een rondboogvormige opengewerkte balustrade. Sterk overstekende aankapping van een met een windvaan bekroonde naaldspits rust op decoratief gesneden consoles. Rondboogvensters komen voor in de uitbouwen aan weerszijden van de toren en in de kopgevel van de kerk, op de begane grond en op de verdieping. De beide zijgevels van het kerkgebouw hebben een over de gevel doorlopende waterlijst met daarboven hoge dubbele rondboogvensters. De meest zuidelijke travee is voorzien van blindnissen. De lisenen zijn geleed met cordonlijsten. De kopgevel aan de achterzijde is een tuitgevel, voorzien van een geprofileerde afdekking. Een rondboogvenster in het midden op de verdieping heeft een bovenlicht met straalsgewijze roedenverdeling. Tegen de achtergevel staat de rechthoekige tweelaagse consistorie uit de bouwtijd.

Interieur

Het in Neo-Renaissance-stijl uitgevoerde interieur bevindt zich grotendeels in oorspronkelijke staat, waarbij zo veel mogelijk de oorspronkelijke kleurstelling is aangehouden. De op houten korbeels rustende in het zicht gelaten kap is uitgevoerd met ijzeren trekstangen. In de zoldering zijn achtkantige ijzeren ventilatieroosters aangebracht. Rondom zijn de muren voorzien van een houten lambrizing. Het bankenplan bestaat uit drie rijen banken met twee middenpaden. Tegen de eindwand (noordzijde) een, dominant aanwezig, rijk uitgevoerde, op consoles rustende kansel met lezenaar, geflankeerd door dwarsgeplaatste trappen met leuning. Boven de kansel een monumentaal orgelbalkon, dat evenals de orgelkas, rijk is uitgevoerd met rondboogfries en bandwerk. Het fungeert tevens als klankbord voor de kansel. Aan weerszijden van het orgel twee grote klankborden met links de teksten van de "God

sprak den woorden" (10 geboden bord) en rechts de "Artikelen des Geloofs" en het "Onze vader". Aan weerszijden van de kansel tegen de zijmuren dwarsgeplaatste banken voor leden van de kerkeraad, waar van de laatste tegen de muur overhuifd zijn. Voor de kansel staat de doopvont. Aan het zuideinde een op slanke gietijzeren kolommen rustende galerij met rondboogvormige (dichtgezette) balustrade. Hieronder bevindt zich ook een tochtportaal, dat leidt naar het entreeportaal, uitgevoerd met een granitovloer met palmetmotief. Hier bevindt zich ook de stichtingssteen van de kerk. Het interieur van de consistorie is verbouwd en voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Waardering

De kerk van de Gereformeerde gemeente is cultuurhistorisch van algemeen belang als exponent van de kerkgeschiedenis van de Gereformeerde kerken in Nederland, die na 1892 is ontstaan door een gedeeltelijke 'Vereniging' van de 'Afgescheidenen' en de 'Dolerenden'.

De kerk is architectuurhistorisch van algemeen belang als representatief voorbeeld van een gereformeerde zaalkerk in Neo-Renaissance-stijl uit het begin van de 20ste eeuw met een daarbijbehorend karakteristiek interieur.

De kerk is van belang vanwege de vrij grote gaafheid wat betreft de hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering van het exterieur en de zeer hoge mate van gaafheid van het interieur. Relatief zeldzaam is dat zowel de oorspronkelijke inrichting als de indeling bewaard is.

De kerk is van belang vanwege de beeldbepalende situering aan de Dorpsstraat in de dorpskern van Koudekerk aan den Rijn.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk